

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500248 Llengua i Literatura Espanyoles	OB	2	2
2501801 Estudis de Català i Espanyol	OT	3	0
2501801 Estudis de Català i Espanyol	OT	4	0
2501802 Estudis d'Espanyol i de Clàssiques	OT	3	0
2501802 Estudis d'Espanyol i de Clàssiques	OT	4	0
2501857 Estudis de Francès i Espanyol	OT	3	0
2501857 Estudis de Francès i Espanyol	OT	4	0
2501910 Estudis d'Anglès i Espanyol	OT	3	0
2501910 Estudis d'Anglès i Espanyol	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Cristina Buenafuentes de la Mata

Correu electrònic: Cristina.Buenafuentes@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: Sí

Prerequisits

Atès que l'estudiant ha demostrat, mitjançant l'obtenció dels crèdits corresponents a les assignatures de formació bàsica, haver adquirit les competències bàsiques, haurà de ser capaç d'expressar-se amb correcció oralment i per escrit. Per aquesta raó, els eventuais errors ortogràfics i d'expressió que pogués cometre comportaran un descens de la puntuació en la qualificació final.

Les activitats, pràctiques i treballs presentats en l'assignatura hauran de ser originals i no s'admetrà, sota cap circumstància, el plagi total o parcial de materials aliens publicats en qualsevol suport. L'eventual presentació de material no original sense indicar adequadament el seu origen ocasionarà, automàticament, la qualificació de suspens (0).

De la mateixa manera, es considera que l'estudiant coneix les normes generals de presentació d'un treball acadèmic. No obstant, podrà aplicar les normes específiques que pugui indicar-li el professor de l'assignatura, si així ho creu necessari.

No és imprescindible, però sí recomanable, la possessió d'uns coneixements bàsics de la llengua llatina.

Objectius

"Gramàtica històrica de l'espanyol" forma part dels 18 crèdits obligatoris de la Matèria Llengua espanyola: variació i diacronia, que l'estudiant cursa en segon i tercer de grau juntament amb altres assignatures de llengua i literatura espanyoles.

És un curs d'introducció a l'estudi històric de la llengua, tant des d'un punt de vista general (canvi lingüístic) com particular (l'evolució concreta de l'espanyol).

L'objectiu de l'assignatura és que l'estudiant adquireixi una visió general de les diferents etapes evolutives de l'espanyol, amb especial èmfasi en els canvis grafemàtics i fònics del seu sistema lingüístic, així com un domini inicial de les eines d'estudi diacrònic d'una llengua.

En acabar el curs els estudiants han de ser capaços de:

- a) Aplicar diferents metodologies a l'estudi de la gramàtica històrica de l'espanyol.
- b) Dominar els instruments propis de la lingüística històrica.
- c) Identificar els diferents tipus de canvis lingüístics que poden ocórrer en una llengua.
- d) Descriure els orígens de la llengua espanyola.
- e) Establir les diferents etapes històriques de la llengua espanyola.
- f) Realitzar evolucions fòniques de paraules llatines a l'espanyol actual.

Competències

Llengua i Literatura Espanyoles

- Emmarcar tipològicament els principals fenòmens de la llengua espanyola i relacionar-los amb fenòmenos similars d'altres llengües romàniques.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'indole social, científica o ètica.

Estudis de Català i Espanyol

- Demostrar que es coneix la història i el desenvolupament de la llengua espanyola, i identificar els principals períodes de la seva evolució i les característiques lingüístiques fonamentals d'aquests períodes.
- Emmarcar tipològicament els principals fenòmens de la llengua espanyola i relacionar-los amb fenòmenos similars d'altres llengües romàniques.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'indole social, científica o ètica.

Estudis d'Espanyol i de Clàssiques

- Demostrar que es coneix la història i el desenvolupament de la llengua espanyola, i identificar els principals períodes de la seva evolució i les característiques lingüístiques fonamentals d'aquests períodes.
- Emmarcar tipològicament els principals fenòmens de la llengua espanyola i relacionar-los amb fenòmenos similars d'altres llengües romàniques.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Estudis de Francès i Espanyol

- Demostrar que es coneix la història i el desenvolupament de la llengua espanyola, i identificar els principals períodes de la seva evolució i les característiques lingüístiques fonamentals d'aquests períodes.
- Emmarcar tipològicament els principals fenòmens de la llengua espanyola i relacionar-los amb fenòmenos similars d'altres llengües romàniques.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Estudis d'Anglès i Espanyol

- Demostrar que es coneix la història i el desenvolupament de la llengua espanyola, i identificar els principals períodes de la seva evolució i les característiques lingüístiques fonamentals d'aquests períodes.
- Emmarcar tipològicament els principals fenòmens de la llengua espanyola i relacionar-los amb fenòmenos similars d'altres llengües romàniques.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar els principis de la lingüística històrica aplicada a l'estudi de la gramàtica històrica de l'espanyol.
2. Construir un text escrit amb correcció gramatical i lèxica.
3. Descriure els orígens de l'espanyol: les llengües preromanes i la romanització.
4. Fer prediccions i inferències sobre el contingut d'un text.
5. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
6. Interpretar, a partir d'un text, el significat de les paraules desconegudes.
7. Redactar correctament un text no normatiu prèviament analitzat.

Continguts

1. Introducció a la lingüística històrica

1.1. Lingüística històrica: història de la llengua i gramàtica històrica

1.1.1. Mètodes de la lingüística històrica i relacions interdisciplinàries

1.1.2. Instruments i materials de la lingüística històrica

1.2. El concepte de canvi lingüístic i tipologia de canvis

1.2.1. El canvi fònic

1.2.2. El canvi gramatical

1.2.3. El canvi lexicosemàntic

1.2.4. El contacte de llengües

2. Les llengües preromanes i la romanització a la península Ibèrica

2.1. Les llengües preromanes de la Península Ibèrica i la seva influència sobre l'espanyol

2.2. La romanització d'Hispania i la consolidació del llatí vulgar hispànic

3. El romanç medieval i l'espanyol clàssic

3.1. La formació del romanç medieval i la seva evolució a l'espanyol clàssic

3.2. La reestructuració de l'espanyol clàssic i la constitució del sistema de l'espanyol modern

4. L'evolució del sistema lingüístic: grafemàtica, fonètica i fonologia

4.1. El sistema fònic de l'espanyol medieval

4.2. El sistema fònic de l'espanyol clàssic

4.3. Evolució del sistema fònic

4.3.1. Sistema vocàlic

4.3.2. Evolucions de les seqüències amb *i* i *wau*

4.3.3. Sistema consonàntic

Metodologia

L'alumne haurà de realitzar un seguiment continuat de l'assignatura.

Per assolir els objectius assenyalats, es combinaran les explicacions teòriques per part del professor (a on es mostrarà la metodologia i les eines bàsiques de l'estudi històric de la llengua) amb la realització pràctica d'exercicis a l'aula (centrada principalment en la identificació dels canvis gràfics i fònics experimentats per l'espanyol des del llatí fins a l'actualitat) i el comentari de les lectures obligatòries.

Es tindrà en compte la participació de l'estudiant.

Es demanarà l'elaboració de dues activitats, la participació a classe, la realització de dues proves escrites parcials durant el quadrimestre i una prova final en què s'aplicaran totes les qüestions tractades durant el curs.

L'aprenentatge d'aquesta assignatura per part de l'estudiant es reparteix de la manera:

- Un 35% d'activitats dirigides (52,5 hores)

Aquestes activitats estan distribuïdes en classes teòriques (20%), pràctiques a l'aula (10%) i seminaris (5%).

- Un 10% d'activitats supervisades (15 hores)

- Un 50% d'activitats autònomes (75 hores)

- Un 5% d'activitats d'avaluació (7,5 hores)

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	30	1,2	1
Pràctiques a l'aula	15	0,6	1
Seminaris	7,5	0,3	1
Tipus: Supervisades			
Activitats	7,5	0,3	4, 5, 6
Lectures obligatòries	7,5	0,3	6
Tipus: Autònomes			
Elaboració de les activitats	20	0,8	2, 6, 7
Preparació de les proves parcials i la prova final	55	2,2	1, 5

Avaluació

El professor avaluarà aquesta assignatura de manera continuada mitjançant l'elaboració de dues activitats (amb el lliurament i presentació d'aquests exercicis a l'aula), la participació a classe (resolució d'exercicis a l'aula, portar les pràctiques setmanals fetes, etc.), la realització de dues proves escrites parcials durant el quadrimestre i una prova escrita al final del període docent.

L'avaluació es distribuirà de la manera:

- Presentació d'activitats 10%
- Participació a classe 10%
- Proves escrites parcials 30%
- Prova escrita final 50%

L'avaluació de l'assignatura s'efectuarà, per tant, a partir de la realització de **sis** activitats / proves en què es valoraran els següents aspectes:

- L'assimilació de continguts teòrics;
- L'aplicació pràctica dels continguts;
- L'adequació als requisits de l'activitat en qüestió; i
- L'assistència i participació a classe.

Les sis activitats / proves a realitzar són les següents:

- Dues activitats, que hauran de lliurar-se i exposar-se oralment, sobre les lectures obligatòries i les definicions que formen part del temari de l'assignatura. Aquestes activitats constitueixen el 10% (5% 5%) de la nota final de l'assignatura.
- Dos exàmens teòrics parcials a l'aula sobre les lectures obligatòries i les definicions. Aquestes dues proves constitueixen el 30% (15% 15%) de la nota final de l'assignatura.
- La participació a classe mitjançant la resolució d'exercicis a l'aula i la presentació al dia de les pràctiques setmanals. Aquesta participació constitueix el 10% de la nota final de l'assignatura.
- Un examen pràctic a l'aula que consistirà en l'evolució d'un nombre determinat de paraules del llatí a l'espanyol, i en la identificació i explicació d'una sèrie de problemes relacionats amb el canvi lingüístic. Aquest examen constitueix el 50% de la nota final de l'assignatura.

Per superar l'assignatura, s'hauran de realitzar **totes** les activitats i lliurar-les en el termini fixat. La nota mínima que es requereix per aprovar cadascuna de les proves i considerar-la en la mitjana haurà de ser igual o superior a 5 punts.

S'obtindrà la qualificació de "No avaluable" quan un estudiant hagi presentat només un 20% de les evidències d'avaluació. L'elaboració de més del 20% de les proves suposarà, doncs, la voluntat de l'estudiant de ser avaluat en l'assignatura i, per tant, la seva presentació a l'avaluació.

La realització de faltes d'ortografia, expressió, lèxic i sintaxi tindrà una penalització de 0,2 cadascuna, sense límit, sobre la nota final a les activitats i en els exàmens. Les faltes repetides també descompten.

Les activitats hauran de ser lliurades al professor presencialment, en paper i en format electrònic. No s'acceptaran les activitats enviades només per correu electrònic ni a través del Campus virtual.

Òbviament totes les activitats, treballs, etc., han de ser originals i no està permesa la còpia total o parcial de materials ja publicats en qualsevol suport. En cas de presentar material no original sense indicar el seu origen, la qualificació de l'activitat o treball serà automàticament de suspens (0).

Reavaluació

Es podrà optar a la reavaluació només en el cas que l'alumne hagi suspès en aquelles activitats / exàmens que en el seu conjunt no comportin més d'un 50% del total de la nota final de l'assignatura. Per poder optar a la reavaluació, l'alumne està obligat a presentar-se a totes les proves avaluable.

Dates importants

Les dates de les activitats i els exàmens assenyalats en aquesta programació s'indicaran a principis del curs.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Activitats	10%	1	0,04	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Participació a classe	10%	0,5	0,02	1, 5, 6
Prova final	50%	3	0,12	1, 4, 5, 6
Proves parcials	30%	3	0,12	1, 2, 3, 6

Bibliografia

El professor indicarà durant el desenvolupament de l'assignatura les lectures obligatòries i recomanades per a cada punt del temari.

Obres de referència i manuals:

ABAD NEBOT, Francisco (2008), Historia general de la lengua española. Valencia: Tirant Lo Blanch.

ARIZA, Manuel (1989), Manual de fonología histórica del español. Madrid: Síntesis.

ARIZA, Manuel (2012), Fonología y fonética histórica del español. Madrid: Arco/Libros.

CANO AGUILAR, Rafael (1988), El español a través de los tiempos. Madrid: Arco/Libros.

CANO AGUILAR, Rafael (coord.) (2004), Historia de la lengua española. Barcelona: Ariel.

CLAVERIA, Gloria; Marta PRAT y Carlos SÁNCHEZ (1999), Curso de lengua española: diacronía. Bellaterra: UAB (Materials, 76).

COMPANY COMPANY, Concepción y Javier CUÉTARA PRIEDE (2008), Manual de gramática histórica. México D. F.: UNAM.

COROMINAS, Joan y José Antonio PASCUAL (1980-1991), Diccionario crítico etimológico castellano e hispánico, 6 vols. Madrid: Gredos.

ECHENIQUE, M^a Teresa y M^a José MARTÍNEZ (2011), Diacronía y gramática histórica de la lengua española. 4ª edición revisada y aumentada. Valencia: Tirant Humanidades.

ECHENIQUE, M^a Teresa y Juan SÁNCHEZ (2005), Las lenguas de un reino. Historia lingüística hispánica. Madrid: Gredos.

ELVIRA, Javier (2015), Lingüística histórica y cambio gramatical. Madrid: Síntesis.

FRADEJAS RUEDA, José Manuel (1997), Fonología histórica del español. Madrid: Visor Libros.

LAPESA, Rafael (1981), Historia de la lengua española, 9ª ed. corregida y aumentada. Madrid: Gredos.

LLEAL, Coloma (1990), La formación de las lenguas romances peninsulares. Barcelona: Barcanova.

LLOYD, Paul M. (1987/1993), Del latín al español: I. Fonología y morfología históricas de la lengua española. Madrid: Gredos.

MENÉNDEZ PIDAL, Ramón (1940), Manual de gramática histórica española, 6ª ed. revisada y ampliada. Madrid: Espasa-Calpe.

MENÉNDEZ PIDAL, Ramón (2005), Historia de la lengua española, 2 vols. Madrid: Fundación Ramón Menéndez Pidal y Real Academia Española.

PHARIES, David A. (2007), Breve historia de la lengua española. Chicago and London: The University of Chicago Press.

PENNY, Ralph (2000/2004), Variación y cambio en español. Madrid: Gredos.

PENNY, Ralph (2002/2006), Gramática histórica del español, 2ª ed. actualizada. Barcelona: Ariel.

PONS RODRÍGUEZ, Lola (2010), La lengua de ayer. Manual práctico de Historia del Español. Madrid: Arco/Libros.

YLLERA, Alicia (1983), "Lingüística histórica", en ABAD, Francisco y Antonio GARCÍA BERRIO (coord.), Introducción a la lingüística. Madrid: Alhambra, pp. 345-388.

Enllaços web:

DAVIES, Mark: Banco de datos [en línea]. Corpus del español. <<http://www.corpusdelespanol.org>>.

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA: Banco de datos (CORDE) [en línea]. Corpus diacrónico del español. <<http://corpus.rae.es/cordenet.html>>.

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA: Banco de datos (CREA) [en línea]. Corpus de referencia del español actual. <<http://corpus.rae.es/creanet.html>>.

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA: Banco de datos (CNDHE) [en línea]. Corpus del Nuevo Diccionario Histórico del Español. <<http://web.frl.es/CNDHE>>.

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA: Banco de datos (CORPES XXI) [en línea]. Corpus del Español del Siglo XXI. <<http://web.frl.es/CORPES>>.